

UJHELYI JÓZSEF emlékének

Előszó

A KANITZIA folyóirat jelen 7. száma UJHELYI JÓZSEF (1910-1979) emlékét idézi, halálának 20. évfordulóján.

Az idő távlatába letisztulva, még erőteljesebben körvonalazódik az értékelés, hogy UJHELYI JÓZSEF századunk azon meghatározó botanikus egyénisége volt, aki Magyarországon bevezette és kutatásaiban érvényesítette a bioszisztematikai szemléletet, a sokoldalú megközelítések módszerét a növénytaxonómiában és evolúciókutatásban. A kísérleti kertben nevelt élő növényi anyagok megfigyelésével, morfológiai, anatómiai, genetikai, ökológiai, növényföldrajzi bélyegek együttes használatával, sikerült egyes genuszokban poliploidia-sorozatok felállítására (*Koeleria*), ill. fejlődéstörténeti-rokonsági kapcsolatokat levezetnie. Kutatásaival a hazai evolúciós taxonómia méltó úttörőjének számít.

Ugyanakkor tudományszervező és terjesztő tevékenysége is jelentős, ezeket egyrészt a Növénytár vezetésében (1945-1950), ill. a BORBASIA (1940-1944) és a FRAGMENTA BOTANICA HUNGARICA (1961-1968) folyóiratok szerkesztésében, kiadásában érvényesítette. Lényegében nem publikált sokat, de kutatásainak alaposágát, elmélyültségét több mint 70 taxon leírása bizonyítja. Különösen a *Sesleria*, *Koeleria*, *Achillea* és a *Lotus* nemzetségek taxonómiai feldolgozásában alkotott maradandót. Legtöbb dolgozata mindenképpen a pázsitfűekkel kapcsolatos.

UJHELYI JÓZSEF életének és munkásságának alapos, teljességre törekvő feldolgozását, egykori tanítványa és kollégája KOVÁTS DEZSŐ vállalta jelen kötetünkben. Köszönet érte. A további dolgozatok is főleg a pázsitfűekre vonatkoznak: FREY, PENSZKA, PAPP, KOVÁCS és munkatársaik tematikája is a hazai és a Közép-Európai pázsitfűkutatás vajúdását jelzi, megannyi tisztelgés UJHELYI JÓZSEF munkásságának és érdekes egyéniségének.

A szerkesztő

Szombathely, 1999. október 15.

To the memory of József UJHELYI

Preface

The volume no 7. of the journal KANITZIA, is dedicated to the memory of József UJHELYI (1910-1979) – one of the most original Hungarian botanist in this century – on the occasion of the 20 th anniversary of his death.

From the prospect of the time clarifying evidently that József UJHELYI can be considered as an initiator of biosystematic view in the Hungarian botanical researches, the founder of new methods in plant taxonomy. He have been convinced that really progress in the studies of species biology and evolutionary taxonomy, is not possible without to using the living materials of experimental gardens, variated methods applied to the morphology, anatomy, cytology, ecology and phytogeography of investigated populations. Applying this working hypothesis in his studies, he was able to recognized and identified the evolutionary lines of polyploid-series in *Koeleria* and other genera, describing about 70 new taxa especially from the family of grasses.

His remarkable personality have been emphasized also by being the organizer and chief of the Botanical Department of Hungarian Natural History Museum (1945-1950) or as editor of different botanical journals: BORBASIA (1940-1944) and FRAGMENTA BOTANICA HUNGARICA (1961-1968). Futhermore, comprehensive informations about the József ÚJHELYI personality and his scientific activity are presented in the excelent botanical review elaborated by his disciple and collegue Dezső KOVÁTS publicated in the present volume of KANITZIA. Other themes of the actually volume constitute to a short collection of some particular studies especially in the domain of grasses: FREY, PENSZKA, PAPP, KOVÁCS and their collaborators. The contributors of present volume all explain their gratitude and profound homage to the scientific activity and interesting personality of József UJHELYI.

The Editor

Szombathely, 15 October, 1999

UJHELYI József (1910 - 1979)
növénytaxonomus, evolúciókutató az új szemléletű növénytaxonomiai
kutatás úttörője Magyarországon

József UJHELYI (1910 - 1979)
plant taxonomist, researcher of evolution pioneer of a new method of
approach to the plant taxonomical research in Hungary
(photo D. Kováts 1967)